

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FILOZOFSKI FAKULTET U OSIJEKU**

**POSLOVNIK
O RADU POVJERENSTVA ZA PROVJERU ETIČKE
PRIHVATLJIVOSTI ISTRAŽIVANJA S LJUDIMA**

Osijek, srpanj 2024.

Na temelju članka 19. Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti ("Narodne novine" broj 119/22), članka 95. Statuta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te članka 28. Statuta Filozofskog fakulteta u Osijeku, Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta u Osijeku na svojoj 10. sjednici održanoj 3. srpnja 2024. godine pod točkom 14. dnevnog reda donijelo je

POSLOVNIK O RADU POVJERENSTVA ZA PROVJERU ETIČKE PRIHVATLJIVOSTI ISTRAŽIVANJA S LJUDIMA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Poslovníkom o radu Povjerenstva za provjeru etičke prihvatljivosti istraživanja s ljudima (u daljnjem tekstu: Poslovnínik) Filozofskog fakulteta u Osijeku (u daljnjem tekstu: Fakultet) uređuju se prava i dužnosti članova, djelokrug i način rada te druga pitanja vezana za obavljanje dužnosti iz djelokruga Povjerenstva, koje su utvrđene odredbama Statuta Fakulteta, Kodeksa etike psihološke djelatnosti Hrvatske psihološke komore, Etičkog kodeksa istraživanja s djecom, Etičkog meta-kodeksa European Federation of Psychologists Associations (EFPA), Helsinške deklaracije, Etičkoga kodeksa odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju i Etičkoga kodeksa Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

Članak 2.

- (1) Povjerenstvo za provjeru etičke prihvatljivosti istraživanja s ljudima stalno je stručno tijelo koje djeluje neovisno i samostalno u obavljanju dužnosti iz svojeg djelokruga.
- (2) Svrha je Povjerenstva praćenje usklađenosti predloženog nacrtá istraživanja s temeljnim etičkim načelima koje je nužno zadovoljiti u provedbi onih istraživanja koja uključuju ljude kao ispitanike s ciljem zaštite prava, sigurnosti, dostojanstva i dobrobiti svih ispitanika.
- (3) Povjerenstvo može u obavljanju dužnosti iz svojeg djelokruga zatražiti stručnu pomoć odgovarajućih znanstvenih i stručnih osoba i institucija, vodeći računa o zaštiti i povjerljivosti tih podataka.
- (4) Dekan je dužan osigurati Stručnoj skupini uvjete za rad i svu potrebnu pomoć.

II. SASTAV POVJERENSTVA

Članak 3.

- (1) Stručna skupina ima tri (3) člana i dva (2) zamjenska člana.
- (2) Predsjednika, njegova zamjenika i ostale članove povjerenstva imenuje i razrješava Fakultetsko vijeće na prijedlog dekana.

(3) Povjerenstvo čine nastavnici na znanstveno-nastavnim, nastavnim i suradničkim radnim mjestima s doktoratom znanosti zaposleni na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Osijeku

(4) Povjerenstvo se imenuje na vrijeme od dvije godine. Iste osobe mogu biti ponovno imenovane za člana Povjerenstva.

(5) U slučaju potrebe zamjene člana dekan će Fakultetskom vijeću predložiti novoga člana.

Članak 4.

(1) Članstvo u Skupini prestaje:

- završetkom mandata ili odlukom Fakultetskog vijeća
- na vlastiti zahtjev ili prestankom ugovora o radu
- pokretanjem stegovnog postupka ili izricanjem stegovne mjere zbog teže stegovnog djela.

III. DJELOKRUG RADA POVJERENSTVA

Članak 5.

(1) Povjerenstvo provjerava etičku prihvatljivost istraživanja koja uključuju ljude:

- provjerava etičku prihvatljivost istraživanja koja provode zaposlenici i studenti Fakulteta
- prema potrebi provjerava etičku prihvatljivost istraživanja koja provode vanjski dionici na Fakultetu
- daje mišljenje o usklađenosti predloženih istraživanja s nautcima o etici istraživanja s ljudima
- predlaže mjere za poboljšanje prijedloga istraživanja ukoliko se pokažu odstupanja od naputaka o etici istraživanja s ljudima
- sudjeluje u izradi radnih materijala Povjerenstva
- obavlja i druge poslove koji se odnose na provjeru etičke prihvatljivosti.

(2) Povjerenstvo priprema i izrađuje godišnje izvješće o svom radu, koje daje na uvid Fakultetskom vijeću.

III. KRITERIJI PROVJERE ETIČKE PRIHVATLJIVOSTI ISTRAŽIVANJA

Članak 6.

(1) Povjerenstvo prilikom donošenja svojega mišljenja uvažava načela zakonitosti, zaštite ljudskih prava i dostojanstva te znanstvene odgovornosti.

(2) Pri utvrđivanju usklađenosti predmetnog istraživanja s navedenim načelima Povjerenstvo provjerava ispunjenost sljedećih kriterija:

- istraživanje se planira provesti uz obvezno uvažavanje načela informiranog pristanka sudionika i prava i dostojanstva svih koji sudjeluju kao sudionici istraživanja koji se daje na

temelju odgovarajuće obaviještenosti o svrsi, ciljevima i postupcima istraživanja, načinima zaštite podataka i identiteta te mogućnost odustajanja u svim fazama istraživanja

- ukoliko je radi ostvarivanja svrhe istraživanja, nužno koristiti obmanu, u nacrtu to treba posebno detaljno obrazložiti te potpuno opisati način na koji će se osigurati da razuvjeravanjem sudionika se spriječi eventualno povećanje nepovjerenja
- ukoliko se istraživanje provodi opažanjem ili analizom sadržaja u uvjetima u kojima bi traženje informiranog pristanka unaprijed narušilo cilj istraživanja, treba ponovno posebno obrazložiti razlog za korištenje tog pristupa te način osiguravanja (živićim ili nasljednicima preminulih unazad 30 godina) osobama koje su izvor podataka da daju pristanak na isto
- planira se provesti uz uvažavanje prava i dostojanstva svih koji sudjeluju kao sudionici istraživanja
- kad su u istraživanju uključena djeca mlađa od 14 godina ili osobe kojima je oduzeta poslovna sposobnost u potpunosti ili djelomično, a odnosi se na davanje pristanka o dijeljenju svojih stavova i mišljenja planira se uz načelo pisanog pristanka sudionika osigurati i pristanak njegovih roditelja odnosno skrbnika
- razmotrenost eventualnih rizika po dobrobit sudionika kojima mogu biti izloženi uslijed sudjelovanja u istraživanju i načinima umanjivanja njihovih učinaka
- planira i opisuje načine čuvanja tajnosti podataka prikupljenih istraživanjem
- planira i opisuje načine informiranja sudionika o dobivenim rezultatima, te u koju svrhu i na koji način će se koristiti rezultati istraživanja
- ukoliko se provodi u drugim institucijama planira se ishoditi dopuštenje nadležne institucije ili Ministarstva za njegovo provođenje.

IV. NAČIN RADA POVJERENSTVA

Članak 7.

- (1) Sjednicu Povjerenstva saziva i predsjedava joj predsjednik/predsjednica ili zamjenik predsjednika/predsjednice Povjerenstva ili član kojeg je predsjednik ovlastio.
- (2) Sjednica Povjerenstva može se održati uživo ili elektroničkim putem.
- (3) Na sjednicu Povjerenstva mogu se pozvati i druge osobe kada članovi Povjerenstva to ocijene potrebnim u svrhu dodatnog pojašnjenja i provjere etičke prihvatljivosti istraživanja.
- (4) Članovi Povjerenstva dužni su čuvati kao službenu tajnu podatke koje saznaju u obavljanju svoje dužnosti. Kršenje toga pravila podliježe stegovnoj odgovornosti.
- (5) Sjednice su zatvorene za javnost.

V. POSTUPAK UTVRĐIVANJA ETIČKE PRIHVATLJIVOSTI ISTRAŽIVANJA

Članak 8.

- (1) Povjerenstvo najavljuje redoslijed sjednica za akademsku godinu.
- (2) Najkasnije 7 dana prije dana održavanja sjednice zaprimaju se urudžbirane Zamolbe za odobrenje istraživanja na elektroničku poštu Povjerenstva, a predaju se na propisanom obrascu koji se nalazi u prilogu Poslovnika.
- (3) U iznimnim situacijama za koje Povjerenstvo, nakon pisano argumentiranog obrazloženja hitnosti, procijeni opravdanost hitne procedure provedbe postupka, može se podnijeti Zamolba neovisno o redovitim sjednicama te će Povjerenstvo sazvati izvanrednu sjednicu u što kraćem roku, ne duljem od 3 dana.

(4) Povjerenstvo najkasnije u roku od 7 dana od održavanja sjednica donosi mišljenje ili putem elektroničke pošte dostavlja uputu o usklađivanju istraživanja s kriterijima etičke prihvatljivosti.

(5) Podnositelj Zamolbe za odobrenje istraživanja, koji dobije uputu o usklađivanju istraživanja s kriterijima etičke prihvatljivosti dužan je Povjerenstvu dostaviti usklađeni rad putem elektroničke pošte nakon čega će, u roku od 7 dana, istim putem dobiti konačno mišljenje, odnosno ukoliko Povjerenstvo i nakon usklađivanja uoči nedostatke, ponovno će vratiti Podnositelju Zamolbe uputu o usklađivanju.

(6) Studenti sve zamolbe trebaju predati uz supotpis mentora i dodajući mentora u elektroničku poštu kojom šalju zamolbu. Isto trebaju učiniti i u situacijama usuglašavanja Zamolbe s uputama Povjerenstva.

V. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 9.

Izmjene i dopune ovog Poslovnika donose se po istom postupku kao i Poslovnik.

Članak 10.

Ovaj Poslovnik stupa na snagu osmog dana od dana objave na oglasnoj ploči Filozofskog fakulteta u Osijeku.

DEKAN
prof. dr. sc. Ivan Trojan

Poslovnik o radu Povjerenstva za provjeru etičke prihvatljivosti istraživanja s ljudima Filozofskog fakulteta u sastavu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku objavljen je na oglasnoj ploči Filozofskog fakulteta u Osijeku dana 9. srpnja 2024. godine te je stupio na snagu dana 18. srpnja 2024. godine.

TAJNIK
Mislav Mihajević, univ. mag. iur.